

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 10.7.2015
Sayı : 75

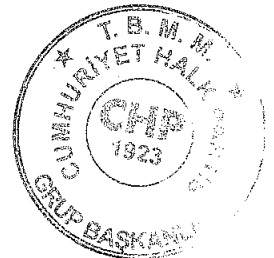
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 26.06.2015

Şafak PAVEY

İstanbul Milletvekili

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
10 Temmuz 2015
No: 7311

TBMM
GENEL EVRAK
10 Temmuz 2015
No: 7311

GENEL GEREKÇE

1982 Anayasası belli bir seçim sistemi öngörmek yerine seçimlere yönelik temel ilkeleri belirlemiş ve bu konuda takdir yetkisini yasama organına bırakmıştır. Böylece ülkenin değişen toplumsal ve siyasi yapısına seçim sistemlerinin de kolaylıkla uyum sağlaması amaçlanmıştır. Nitekim yasa koyucu bu takdir yetkisini çoğu defa kullanmış ve 1946'dan günümüze 18 milletvekili genel seçimi yapılmış ve 7 ayrı seçim sistemi uygulanmıştır.

Son yirmi yılda yapılan genel seçimlere bakıldığında ülke seçim barajlı d'Hont sistemi uygulandığı görülmektedir.

d'Hont seçim sisteminin en önemli özelliği milletvekillerini artık bırakmayacak şekilde dağıtmasıdır. Ancak sistem özünde, yüksek baraj uygulaması ile işletildiğinde, temsilde adaleti zedeleyecek potansiyel tehlikeyi de barındırmaktadır. Nitekim bunun en uç örneği, 2002 milletvekili genel seçimlerinde yaşanmıştır. Bilindiği gibi oyların %34.3'ünü alan AKP, Meclis'teki sandalyelerin %66'sını elde etmiştir. Bu sonuç tek başına seçim sisteminden kaynaklanmamış; söz konusu seçim sisteminin %10'luk ülke barajı ile birlikte kullanılması ile ortaya çıkmıştır. Baraj altında kalan partilerin aldıkları oyların hesaplanması sonucunda geçerli oyların %46'sının parlamento dışında kaldığı görülmüştür. Bu yönüyle 2002 genel seçimi, söz konusu seçim sisteminde aşkın temsilin en yüksek olduğu (+31,7) seçim olarak parlamento tarihine geçmiştir.

Genel seçimlerde yüksek oranlı ülke seçim barajının öngörülmesinde en güçlü argüman olarak, koalisyonların önlenmesi ve güçlü iktidarların yönetime gelmesini sağlamak amacı ileri sürülmektedir. Ancak Türkiye'deki siyasi partiler sisteminin bir özelliği olarak 1991, 1995 ve 1999 milletvekili genel seçimlerinde, %10'luk ülke barajı, koalisyon hükümetleri kurulmasını engelleyememiştir. Bu noktadan hareketle barajın mutlaka güçlü iktidarları ortaya çıkaracağı söylenemez.

Sonuç olarak %10 ülke barajının adalet duyguları ile bağdaşmadığı açıktır. Seçmen profili açısından bakıldığında; ideolojik, dinsel, etnik, sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıkların oluşturduğu renkli bir tabloya benzeyen Türkiye'de; çok partili sistemin olması ve bu partilerin mümkün olduğunca parlamentoda temsil edilmesi doğal karşılanmalıdır. Söz konusu farklılıkların Meclis çatısı altında temsilini, seçim kanunlarında oynamak ve yüksek ülke barajı gibi yöntemler geliştirmek suretiyle engellemek, çoğulculuk, katılımcılık ve temsilde adalet gibi evrensel hukuk ilkeleri ile de bağdaşmamaktadır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de her ne kadar seçim barajının Sözleşme ile sağlanan hakların ihlali niteliğinde olmadığını tespit etmiş olsa da, %10'luk oranın Avrupa Konseyi ülkelerindeki en yüksek oran olduğunu belirlemiş ve düşürülmesinin arzu edilen bir durum olduğu kaydedilmiştir.

Teklif ile milletvekili genel seçimlerinde uygulanan ülke seçim barajlı d'Hont sisteminde yer alan %10'luk ülke seçim barajının %5'e indirilmesi amaçlanmaktadır. Böylece, askeri darbe kalıntısı seçim barajı düşürülerek Meclis'te siyasal çoğulculuğun önü açılacaktır. TBMM'nin, tekçi iktidar tehlikesine karşı en temel güvence olması sağlanacaktır.

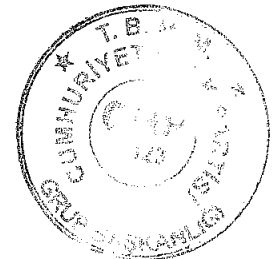

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 33 üncü maddesinde yer alan %10'luk ülke seçim barajı %5'e düşürülmektedir. Bu çerçevede madde metninde yer alan ibareler değiştirilmiştir. Böylece kullanılan seçmen oylarının Meclis çatısı altında mümkün olduğunca üst düzeyde temsilinin olanaklı hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Madde 1- 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “%10’unu” ibaresi “%5’ini” olarak, aynı fıkra ve üçüncü fıkra da yer alan “yüzde onluk barajı” ibareleri “yüzde beşlikbarajı” olarak değiştirilmiştir.

Madde 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

